

PROTUTURSKE UTVRDE U DALMACIJI

Razred: drugi (II.)

Nastavna tema: Povijest Crkve – od humanizma do reformacije

Nastavna podtema: Odnos s Osmanlijama – protuturske kule u Dalmaciji

Odgojno-obrazovni ishodi razrađeni za podtemu:

- učenik objašnjava odnos kršćana u Dalmaciji prema osmanskim osvajačima na našem prostoru
- učenik istražuje i argumentira važnost i značenje protuturskih utvrda i kula u obrambenom ratu
- učenik analizira, uspoređuje i vrednuje nazore o svijetu i čovjeku u kršćanskoj Dalmaciji i kod turskih osvajača

Metodički pristup: predavačko-heuristički

Oblici rada: frontalni, rad u paru, individualni

Nastavne metode: fotogovor, izlaganje, razgovor, otkrivanje, usmeno i pisano izražavanje

Nastavna sredstva i pomagala: bilježnica, projektor, ppt prezentacija, „kahoot” kviz

STRUKTURA I TIJEK SATA:

1. Molitveni početak (2 min):

Vjeroučitelj čita biblijski tekst : Psalam 1

Blago čovjeku koji ne slijedi savjeta opakih,

ne staje na putu grešničkom

i ne sjeda u zbor podrugljivaca,

već uživa u zakonu Jahvinu,

o zakonu njegovu misli dan i noć.

On je k'o stablo zasađeno

pokraj vóđâ tekućica

što u svoje vrijeme plod donosi;

lišće mu nikad ne vene,

sve što radi dobrim urodi.

Nisu takvi opaki, ne, nisu takvi!

Oni su k'o pljeva što je vjetar raznosi.

Stoga se opaki neće održati na sudu,

ni grešnici u zajednici pravednih.

Jer Jahve zna put pravednih,

a propast će put opakih.

Slava Ocu...

2. Motivacija i najava teme (5min):

Nastavnik pročita prve dvije strofe „Molitve suprotiva Turkom” Marka Marulića. Učenici su već iz Hrvatskoj jezika (korelacija dva nastavna predmeta) obrađivali temu humanizma i renesanse i to im književno djelo nije strano. Nakon čitanja, nastavnik s PPT-a pokaže učenicima mapu protuturskih utvrda (gdje se nalaze sve važnije utvrde) i kratko im objasni kontekst i povijest sukoba.

Molitva suprotiva Turkom

MARKO MARULIĆ

Svemogi Bože moj, kim svaka postaju,
odvrati jur gnjiv tvoj ter pomiluj naju.
Ostavi zlu volju, pozri na verni puk
gdi tarpi nevolju svakdan od turskih ruk.

Luge, sela, grade popliniv s'žegoše,
muže, žene, mlade svezav povedoše.
Ubiše junake koji se arvihu,
a ine nejake u sinžir vedihu.

3. Obrada sadržaja (12 min):

Prateći prezentaciju (PPT u prilogu) vjeroučitelj objašnjava učenicima povijest, okolnosti nastanka i odnos hrvatskog naroda s Osmanlijama tijekom stoljeća njihovih upada u naše područje. Služi se fotografijama utvrda, zemljopisnom kartom i podacima koji se nalaze na PPT kao i na glavnoj karti sa svim utverdama.

4. Produblјivanje sadržaja (rad u parovima):

Učenici rade u paru. Jedan dio razreda dobije isprintanu pjesmu Marka Marulića koju učenici trebaju pažljivo pročitati i nakon toga odgovoriti na sljedeća pitanja:

- opiši ukratko odnos Osmanskih osvajača prema žiteljima Dalmacije!
- u koga se Hrvati uzdaju u ovim opasnim okolnostima?
- navedi nekoliko utvrda kojih se sjećaš iz prezentacije nastavnika!

Molitva suprotiva Turkom

MARKO MARULIĆ

Svemogi Bože moj, kim svaka postaju,
odvrati jur gnjiv tvoj ter pomiluj naju.

*Ostavi zlu volju, pozri na verni puk
gdi tarpri nevolju svakdan od turskih ruk.*

*Luge, sela, grade popliniv s'žegoše,
muže, žene, mlade svezav povedoše.
Ubiše junake koji se arvihu,
a ine nejake u sinžir vedihu.*

*Sinke porubiše od krila materam
ijošće činiše vašćine njih hćeram.
Daleč rastavljašu od draga miloga,
tih tamo prodaju, a simo inoga.*

*Eno još oltari tvoji raskidaju
i sve svete stvari tlačiti ne haju.
U temple tve svete konje uvajaju,
prilike propete pod noge metaju.*

*Svite, u kih tebi služba se činjaše,
razkrajati sebi u kavadih jaše.
Pehare kovaše od kaležev tvojih
i još pokovaše pase sabalj svojih.*

*Oto, ča je gore, divstvo odckvar[n]iše
divic ke, pokore čineć ti, služiše;
ter ditcu neumiću obrizav, tiskoše
u veću nesriću ner kih posikoše!*

*Eto jur potarvši mnoge gospode stan,
hite ne ustarpivši ostalih dati van.
Sve dni ter sve noći nigdir ne sustaju
nastojeć primoći karstjan ki ostaju.*

*Tokoje sila njih jure objačala
da moći ni u svih ka bi jim pram stala.
Nastupaju na nas, a nas je strah ubil.
Jur puk tvoj gine vas, a ti si odstupil.*

*Oni nas tiraju, vežu, biju, deru,
za te se ne haju ni za tvoju veru,
složiti pod noge ku su odlučili;
moćju sile mnoge svih su jur sključili.*

*Li kakono plami kad pade u gori,
ostane čarn kami i prez listja bori,
inako t' ne ostaju gradi tere mista,
kojano opuščaju plinujuć sva lita.*

*Boj su bili s njimi Harvati, Bošnjaci,
Garci ter Latini, Sarblji ter Poljaci.
Eto još boj biju nici, a nicih ni,
a druzi ne smiju jer si njim gnjivan ti;*

*rit se ča bo prudi al vojske kupiti
ako, ki svih sudi, neće se smiliti.
A ti, Gospodine, grihe jur odpusti,
da puk tvoj ne zgine, jur milost na nj spusti.*

Drugi dio razreda (učenici također rade u paru) dobije kartu sa slikom svih utvrda, ali bez objašnjenja i naziva utvrda. Nazive utvrda dobiju posebno na papiru, ili ih nastavnik izloži na PPT - u. Učenici trebaju pridodati opis pojedine kule svakoj fotografiji.

5. Iznošenje rezultata rada:

Nakon završetka rada nastavnik provjeri učinjeni posao tako da prozove nekoliko (grupa) učenika da objasne što su radili i da pred razredom donesu ključne zaključke. Vjeroučitelj vrednuje ozbiljnost pristupa, uloženi trud te iznošenje podataka.

6. Sinteza i aktualizacija:

Učenici rješavaju kviz Kahoot s nekoliko ključnih pojmova iz prezentacije. Nakon kviza i izbora pobjednika nastavnik još jednom pred učenike stavi kartu sveukupnih protutorskih utvrda i zajedno s njima ponovi njihova imena i položaj na karti.

PIN ZA KAHOOT: 03860438

URL ZA KAHOOT: https://kahoot.it/challenge/03860438?challenge-id=dfedd6ba-4ce1-4500-809b-99bac8abcb16_1718890962257

7. Molitveni završetak:

Zdravo Marijo!